

DOI 10.31558/2307-2318.2025.4.21

УДК 631 : 339.9

JELClassification: O13, Q10, F15

Шубалий О.

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки
Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>

shubalyi@ukr.net

Лучечко Ю.

PhD, докторант кафедри економіки
Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0001-9006-5374>

nashaorbita2018@gmail.com

Шубала Д.

здобувач вищої освіти
Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0009-0003-8065-1101>

shubaladiana@gmail.com

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ТРАНСКОРДОННИХ ПРОЕКТІВ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
У РЕГІОНАХ
ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРИКОРДОННЯ**

У статті проведено компаративний аналіз та визначено пріоритетні напрями реалізації спільних транскордонних проектів розвитку сільського господарства у регіонах польсько-українського прикордоння. Виявлено ряд спільних та відмінних тенденцій протягом періоду 2010–2023 років. На розвиток сфери сільського господарства в українських прикордонних регіонах негативно вплинула повномасштабна війна, яка призвела до різкого зменшення індексів виробництва продукції у 2022 році. Також українські прикордонні регіони надавали все більший пріоритет розвитку сфери рослинництва, зокрема збільшили у структурі посівних площ частку технічних культур, що дозволяло отримати порівняно більший і швидший економічний ефект, ніж у сфері тваринництва. Польські прикордонні регіони також демонстрували високу орієнтацію на сферу рослинництва, намагаючись збільшувати посівні площі сільськогосподарських культур, зокрема частку кормових культур, адже стимулюють розвиток сфери тваринництва.

Зроблено висновок, що стратегічний вектор розвитку сільського господарства регіонів польсько-українського прикордоння має переорієнтуватися від конкуренції (яка призводить до спільних економічних втрат) до транскордонної співпраці (яка має базуватися на принципі комплементарності або доповнюваності). Запропоновано модель трансформації, яка передбачає перехід від експорту сировини до формування цілісних транскордонних ланцюгів створення доданої вартості. Ключова роль відводиться виробничій кооперації у її вертикальних, горизонтальних та давальницьких формах, що дозволить поєднати масштабний сировинний потенціал українських регіонів із технологічними, інвестиційними та маркетинговими

можливостями польських воєводств. Визначено напрями реалізації спільних проектів (від розбудови агрологістичних хабів до інституційної гармонізації та технологічного трансферу), що дозволить трансформувати польсько-українське прикордоння із «зони конфлікту інтересів» у територію спільного виробництва та забезпечить інтеграцію регіональних агровиробників у єдиний європейський продовольчий простір на правах високотехнологічних і конкурентоспроможних суб'єктів. Предметом подальших досліджень може стати обґрунтування кожного з виділених напрямів реалізації спільних проектів в єдину транскордонну стратегію розвитку сільського господарства з подальшою імплементацією її положень в інституціональне середовище Польщі та України.

Ключові слова: сільське господарство, компаративний аналіз, польсько-українське прикордоння, транскордонна співпраця, транскордонні проекти, рослинництво, посівні площі.

Рис. – 5, Табл. – 1, Літ. – 11

Shubalyi O.

Dr. of Economics, Professor, Head of the Department of Economics

Lutsk National Technical University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>

e-mail: shubalyi@ukr.net

Luhechko Yu.

PhD, postdoctoral candidate at the Department of Economics

Lutsk National Technical University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0001-9006-5374>

e-mail: nashaorbita2018@gmail.com

Shubala D.

graduate student

Lutsk National Technical University, Ukraine

<https://orcid.org/0000-0002-9131-1896>

e-mail: shubaladiana@gmail.com

**THE COMPARATIVE ANALYSIS AND PROSPECTS FOR THE
IMPLEMENTATION
OF CROSS-BORDER AGRICULTURAL DEVELOPMENT PROJECTS IN THE
POLISH-UKRAINIAN BORDERLANDS**

The article provides a comparative analysis and identifies priority areas for the implementation of joint cross-border agricultural development projects in the Polish-Ukrainian border regions. A number of common and differing trends have been identified for the period 2010–2023. The development of agriculture in the Ukrainian border regions was negatively affected by the full-scale war, which led to a sharp decline in production indices in 2022. Ukrainian border regions also gave increasing priority to the development of crop production, in particular by increasing the share of industrial crops in the structure of sown areas, which allowed for a comparatively greater and faster economic effect than in the livestock sector. Polish border regions also showed a strong focus on crop production, trying to increase the area under crops, especially fodder crops, as they stimulate the development of livestock farming.

It was concluded that the strategic vector of agricultural development in the Polish-Ukrainian border regions should be reoriented from competition (which leads to mutual economic losses) to cross-border cooperation (which should be based on the principle of

complementarity or complementarity). A transformation model has been proposed, which envisages a transition from the export of raw materials to the formation of integrated cross-border value chains. A key role is assigned to production cooperation in its vertical, horizontal and tolling forms, which will allow combining the large-scale raw material potential of Ukrainian regions with the technological, investment and marketing opportunities of Polish provinces. The directions for the implementation of joint projects (from the development of agrologistic hubs to institutional harmonisation and technology transfer) have been defined, which will allow the transformation of the Polish-Ukrainian border area from a 'zone of conflict of interests' into a territory of joint production and ensure the integration of regional agricultural producers into a single European food space as high-tech and competitive entities. The subject of further research may be the justification of each of the identified areas of implementation of joint projects into a single cross-border strategy for agricultural development with the subsequent implementation of its provisions in the institutional environment of Poland and Ukraine.

Keywords: agriculture, comparative analysis, Polish-Ukrainian borderland, cross-border cooperation, cross-border projects, crop production, sown areas.

Fig. – 5, Tabl. – 1, Ref. – 11

Постановка проблеми. Сільське господарство у регіонах польсько–українського прикордоння відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки, формуванні експортного потенціалу та розвитку транскордонного співробітництва не лише для відповідних прикордонних регіонів, а й в цілому для обох країн. Водночас сучасні умови розвитку аграрного сектору характеризуються певними викликами, серед яких: глобальні кліматичні зміни, геополітичні ризики та повномасштабна війна в Україні і т.д. Крім того, враховуючи наявність в Україні потужного аграрного сектору, польські виробники відчувають значну конкуренцію за продовольчі ринки ЄС. В той же час, для українських аграріїв важливо в умовах війни підтримувати економічну стабільність, диверсифікувати ринки збуту сільськогосподарської продукції, враховуючи наявність проблем з її транспортування через чорноморські порти. Також проблема полягає у необхідності забезпеченні сталого розвитку сільського господарства у регіонах польсько–українського прикордоння, який передбачає збалансоване поєднання економічної ефективності, екологічної безпеки та соціальної орієнтованості.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідженнями проблем розвитку сфери сільського господарства регіонів польсько-українського прикордоння займалися багато вчених. Наприклад, Павлік І. проблеми і перспективи транскордонного співробітництва України і Польщі в аграрній сфері [1]. Цимбаліста Н. досліджував перспективи українсько-польського транскордонного співробітництва в аграрній сфері у контексті європейської інтеграції [2]. Польські вчені Sadłowski A. Zając, A. Вивчали проблеми експорту української сільськогосподарської продукції через Польщу [3]. Тоді як Malkowski A., Brelik A., Malkowska A. розглядали транскордонну динаміку на польсько-українському прикордонні [4]. Chomczuk T. Проводила компаративний аналіз сільського господарства України та Польщі на тлі країн Європейського Союзу [5].

Автори також попередньо мали досвід досліджень у цій сфері, зокрема щодо оцінки ролі підприємств Західного регіону в розвитку агропереробки в Україні (О. Шубалий та Ю. Лучечко [6]), дослідження регіональних тенденцій і пріоритетів розвитку аграрного бізнесу в Україні у період війни (Ю. Лучечко та А. Гордійчук [7]), а також пошуку перспективних напрямів структурної трансформації економіки польсько-українського прикордоння загалом (Miszczyk A., Shubalyi O. [8]).

Метою статті є проведення компаративного аналізу розвитку сільського господарства у регіонах польсько–українського прикордоння з метою виявлення та

опрацювання перспективних напрямів розробки і реалізації спільних транскордонних проектів у цій сфері в контексті євроінтеграції України та необхідності дотримання принципів сталого розвитку.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Більшість досліджень стосуються вирішення завдань сталого розвитку сільського господарства окремо Польщі та Україні виходячи з внутрішніх інтересів кожної країни як конкурентів за ринки ЄС. Тоді як мало уваги приділено проведенню компаративного аналізу ключових індикаторів розвитку з метою виділення дотичних проблем та вироблення спільних рішень для їх вирішення не з позицій конкуренції, а з позицій отримання взаємних вигод від реалізації спільних транскордонних проектів у цій сфері.

Методика дослідження. У процесі дослідження за основу покладено метод компаративного аналізу, який передбачав проведення зіставлення та порівняння показників розвитку сільського господарства з одного боку прикордонних до України регіонів Польщі (Люблінське та Підкарпатське воєводства), а з іншого – прикордонних регіонів України (Волинська та Львівська області). Закарпатську область, хоча вона й має найменшу протяжність спільного кордону з Підкарпатським воєводством Польщі, не було взято до порівняння, оскільки відповідна територія прикордоння характеризується гірським ландшафтом, де розвиток сільського господарства не належить до пріоритетних напрямів транскордонної співпраці. Також використано методи аналізу часових рядів, аналітики та візуалізації даних для виявлення і наочного представлення тенденцій основних показників розвитку сільського господарства у регіонах польсько-українського прикордоння, а також системний підхід для систематизації пропозицій щодо перспективних напрямів реалізації транскордонних проектів.

Виклад основного матеріалу. У сучасних умовах для регіонів польсько-українського прикордоння особливого значення набуває забезпечення сталого розвитку сільського господарства відповідно до вимог нормативних та програмних документів ЄС. Регіони польсько-українського прикордоння за соціально-економічними та природно-кліматичними умовами дуже близькі між собою, що безпосередньо впливає на структуру та динаміку сільськогосподарського виробництва. Крім того, повномасштабна війна в Україні призвела до структурних диспропорцій розвитку аграрного сектору у розрізі українських регіонів. Польські регіони відчули вплив війни опосередковано через необхідність адаптації до змінених ринкових потоків та посилення транскордонної співпраці.

Загальновідомо, що компаративний аналіз в економіці – це метод дослідження, який порівнює різні економічні системи, моделі, процеси чи результати з метою виявлення їхніх спільних рис, відмінностей, переваг та недоліків, щоб зрозуміти тенденції та вдосконалити власну економічну політику чи практику. У контексті даного дослідження компаративний підхід застосовується для аналізу ключових індикаторів розвитку сільського господарства регіонів польсько-українського прикордоння.

Компаративний аналіз показав, що посівні площі у регіонах польсько-українського прикордоння у період з 2010 до 2023 року зросли у всіх чотирьох регіонах (Рис. 1).

Найбільше зростання зафіксовано у Львівській області: площа збільшилася з 540,9 га у 2010 році до 747,1 га у 2023 році, що становить приріст на 206,2 га або приблизно 38,1%. Волинська область також продемонструвала позитивну динаміку – зростання площі на 115,4 га (з 478,0 га до 593,4 га), що відповідає приблизно 24,1% приросту. Підкарпатське воєводство збільшило площу з 296,3 га до 361,9 га, тобто на 65,6 га або 22,1%. Найменший приріст спостерігався у Люблінському воєводстві – з

1009,3 га у 2010 році до 1075,8 га у 2023 році, що становить лише 66,5 га або близько 6,6% зростання.

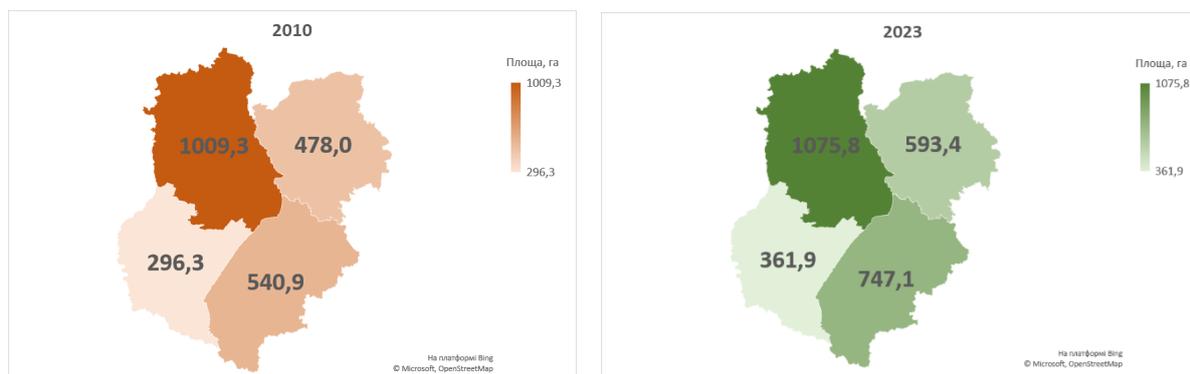

Рисунок 1 – Порівняння посівних площ сільськогосподарських культур у регіонах польсько-українського прикордоння у 2010 році та 2023 році (тис. га)

Примітка: з лівої сторони картoram зображено польські прикордонні регіони – Люблінське воєводство (зверху) та Підкарпатське воєводство (знизу), а з правої сторони – українські прикордонні регіони – Волинська область (зверху) та Львівська область (знизу).

Джерело: побудовано авторами на основі: [9, 10]

Надалі проаналізовано зміни посівних площ сільськогосподарських культур у регіонах польсько-українського прикордоння за 2021-2023 роки (Рис. 2).

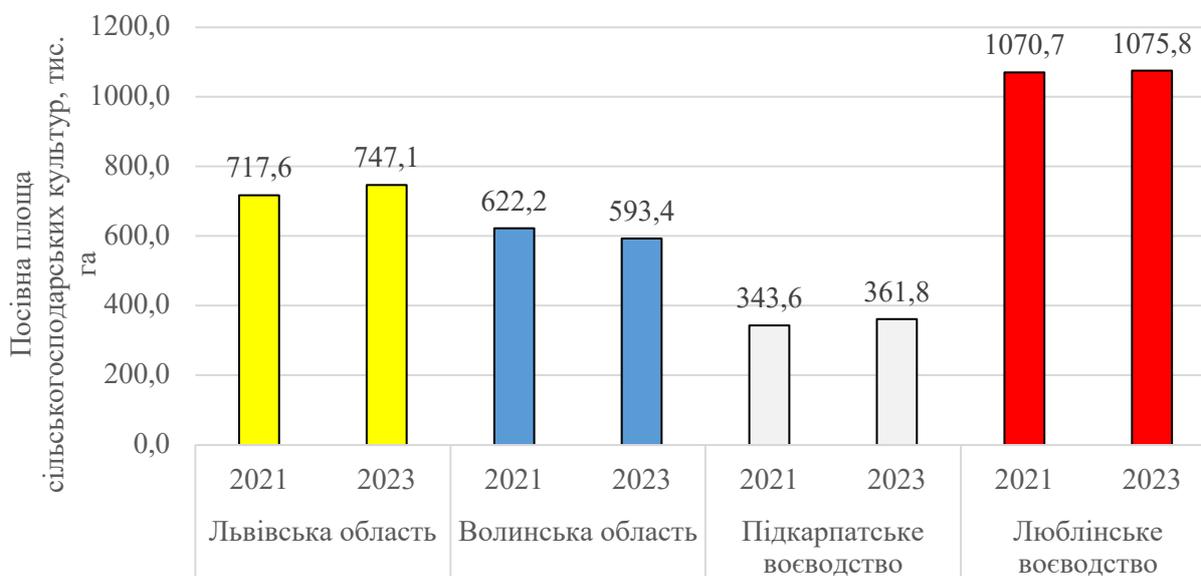

Рисунок 2 – Порівняння зміни посівних площ сільськогосподарських культур у регіонах польсько-українського прикордоння за 2021-2023 роки (тис. га)

Джерело: побудовано авторами на основі: [9, 10]

У цей період спостерігаються різні тенденції в зміні посівних площ сільськогосподарських культур у регіонах польсько-українського прикордоння, вказуючи, що регіони відрізняються між собою певними соціально-економічними та природно-кліматичними факторами, які впливають на структуру землекористування. Зокрема, у Львівській області площа посівів зросла з 717,6 тис. га у 2021 році до 747,1

тис. га у 2023 році. У Підкарпатському воєводстві площа посівів теж зростає з 343,6 тис. га до 361,8 тис. га. Приріст свідчить про розширення аграрного виробництва, вдосконаленням інфраструктури аграрного сектору, збільшення інвестицій, застосуванням сучасних технологій. Водночас у Волинській області відбулося скорочення посівних площ із 622,2 тис. га до 593,4 тис. га. У Люблінському воєводстві динаміка площ є стабільною, адже приріст становить лише 5,1 тис. га – з 1070,7 тис. га до 1075,8 тис. га, незначна зміна свідчить про відносну сталість землекористування в регіоні.

Наступним етапом був аналіз та оцінка структури посівних площ за групами культур у період з 2021–2023 роки (Рис. 3).

Рисунок 3 – Порівняння структури посівних площ за групами культур у регіонах польсько-українського прикордоння у 2021 та 2023 роках (%)

Джерело: побудовано авторами на основі: [9, 10]

Польські регіони демонструють тенденцію до скорочення зернових на користь кормових і технічних культур, особливо в Підкарпатському воєводстві. Волинська та Львівська області зберігають високий рівень технічних культур, а за зерновими культурами продовжують зменшувати свою частку. Загалом тенденції свідчать про поступову диверсифікацію сільськогосподарських площ у всіх регіонах, з відчутною переорієнтацією на кормові та технічні культури, що відповідає сучасним потребам аграрного ринку.

Нижче наведена діаграма демонструє значні коливання індексів сільськогосподарської продукції у регіонах польсько-українського прикордоння протягом 2010–2023 років (Рис. 4).

Кожен регіон характеризується унікальною динамікою індексів, що свідчить про різні соціально-економічні, природно-кліматичні, та інфраструктурні умови, що впливають на розвиток сільського господарства в кожному з них. У Львівській області спостерігається зростання індексів у період з 2010 по 2015 рік, потім відбувається поступове зниження індексів до 2023 року. У Волинській області індекси мають відносно стабільну динаміку з невеликими коливаннями, спостерігається певний спад у період з 2015 по 2020 рік, але потім відбувається відновлення. Зниження індексів у 2022 році в українських прикордонних регіонах відбулося внаслідок повномасштабної війни. У Підкарпатському воєводстві спостерігається різке зростання індексів у період з 2010 по 2020 рік, потім відбуло різке падіння індексів у період з 2020 по 2023 рік. У Люблінському воєводстві індекси мають відносно стабільну динаміку з деякими коливаннями.

Рисунок 4 – Порівняння динаміки індексів сільськогосподарської продукції у регіонах польсько-українського прикордоння за 2010-2023 роки (%)

Джерело: побудовано авторами на основі: [9, 10]

Заключним етапом дослідження став компаративний аналіз структури продукції сільського господарства у розрізі сфер рослинництва і тваринництва за регіонами польсько-українського прикордоння за період 2010-2023 років (Рис. 5).

У всіх чотирьох регіонах рослинництво займає значно більшу частку у структурі сільськогосподарської продукції, ніж тваринництво, що відображає орієнтацію аграрного сектору на вирощування зернових та технічних культур. У Люблінському воєводстві рослинництво домінує, проте його частка у 2022-2023 роках дещо знизилася (до 73%). У Підкарпатському воєводстві рослинництво займало найменшу частку серед усіх регіонів, а у 2023 році відбулося її зниження до 69,4%, тоді як частка тваринництва зросла до 30,6%. В українських регіонах протягом усього аналізованого періоду навпаки спостерігалось стабільне зростання питомої ваги рослинництва. Зокрема, у Волинській області вона зросла з 57,4% у 2010 році до 72,8% у 2023 році, а у Львівській області – відповідно з 56,5% до 73,8%, а питома вага тваринництва відповідно зменшувалася.

Як бачимо за підсумками компаративного аналізу регіони польсько-українського прикордоння близькі за природно-кліматичними умовами, а мають багато спільних рис і подібних тенденцій розвитку сфери сільського господарства. На жаль, розвиток сільського господарства розглядається насамперед з позицій конкуренції польських та українських сільгоспвиробників за ринки країн ЄС, що, на нашу думку, певним чином стримує розвиток цієї сфери на території польсько-українського прикордоння. У кінцевому підсумку від жорсткої конкуренції, яка супроводжувалася навіть блокуванням кордону з боку польських фермерів, не виграють обидві сторони. Особливо це стосується України, для якої в період повномасштабної війни важливо компенсувати втрати ВВП в секторах добувної та переробної промисловості за рахунок його зростання в інших традиційних секторах, зокрема у сільському господарстві.

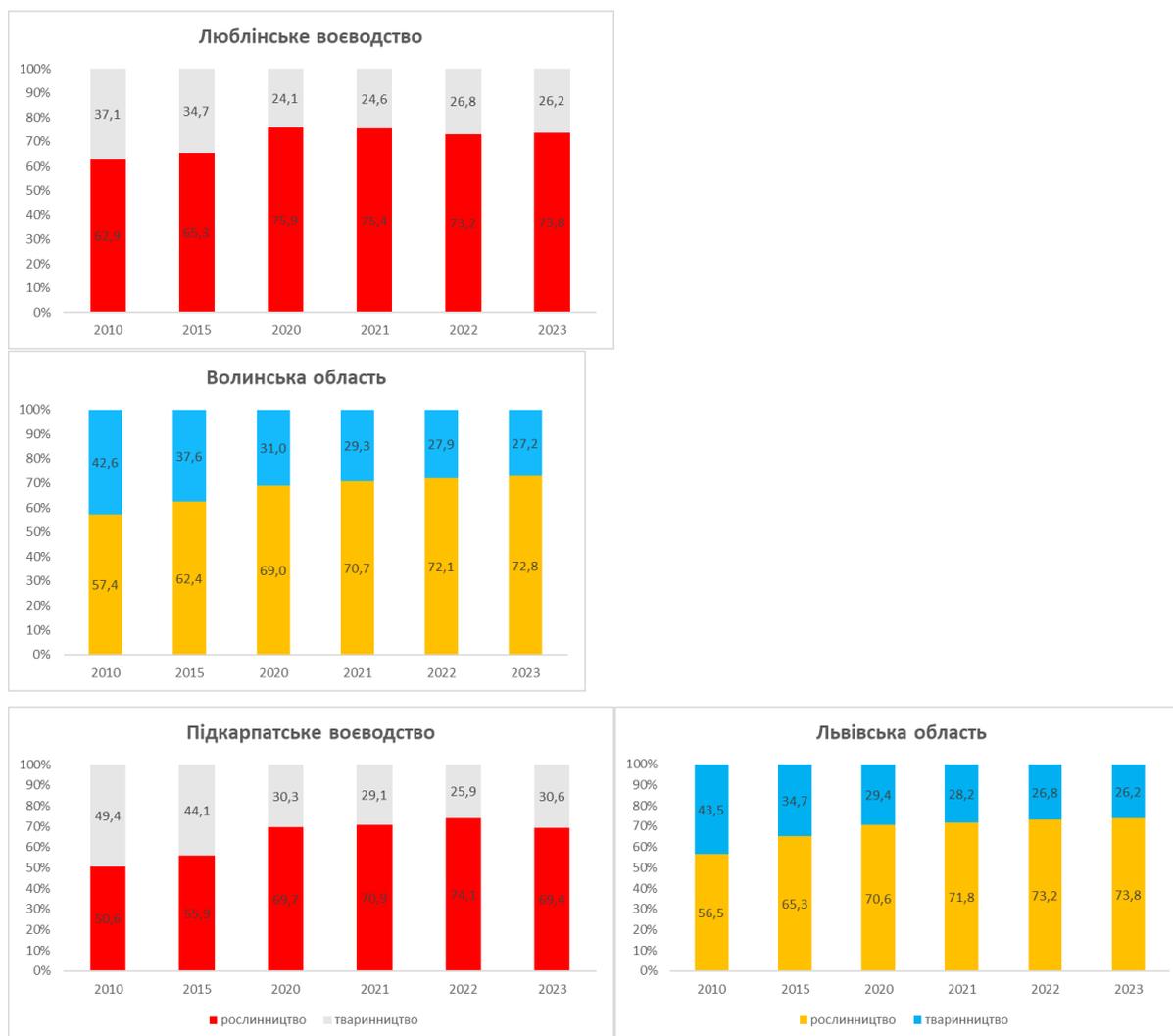

Рисунок 5 – Порівняння динаміки структури продукції сільського господарства за видами у регіонах польсько-українського прикордоння за 2010-2023 роки (%)

Джерело: побудовано авторами на основі: [9, 10]

Тому вважаємо, що нова транскордонна стратегія польсько-українського співробітництва має базуватися не на принципах посилення конкуренції, а на розширенні напрямів співпраці, зокрема у сфері сільського господарства.

Враховуючи наявний природно-ресурсний і виробничий потенціал можна виділити ключові напрями співпраці, базові засади економічних механізмів реалізації та очікувані ефекти від транскордонної співпраці з позицій забезпечення зростання доданої вартості внаслідок реалізації проектів у сфері сільського господарства для регіонів польсько-українського прикордоння (Табл. 1).

Ключовим напрямом передбачено розвиток виробничої кооперації. Виробнича кооперація може реалізуватися через інтеграцію ресурсів (земля, сировина) української сторони та капіталу (технології, переробні потужності) польської сторони у формах вертикальної, горизонтальної або давальницької схем взаємодії.

Зокрема, схема вертикальної кооперації передбачає створення єдиного технологічного циклу, де вирощування сировини відбувається в прикордонних областях України (Волинська, Львівська), а первинна або глибока переробка – на потужностях у прикордонних воєводствах Польщі (Люблінське, Підкарпатське), або навпаки. Схема горизонтальної кооперації може передбачати об'єднання однотипних

виробників (наприклад, виробників органічної продукції) для формування великих експортних партій, що відповідають вимогам глобальних ритейлерів. У свою чергу, давальницькі схеми можуть, наприклад, передбачати переробку української агросировини на польських підприємствах з наступним поверненням готової продукції або її реалізацією на ринках третіх країн під спільним брендом.

Загалом виробнича кооперація дозволить прикордонним регіонам перетворитися з «сировинних донорів» на інтегрованих учасників європейського агропродовольчого ринку, підвищивши рівень технологічності та прибутковості обох сторін в контексті реалізації положень Європейського Зеленого Курсу [11].

При цьому, така взаємодія між прикордонними регіонами має базуватися на принципі доповнюваності або комплементарності, що полягатиме у використанні потужної сировинної бази українських регіонів з високим потенціалом масштабування, тоді як польські регіони забезпечуватимуть доступ до капіталу, маркетингових каналів ЄС та технологій сертифікації.

Таблиця 1 – Напрями, механізми та ефекти від реалізації спільних проектів у сфері сільського господарства для регіонів польсько-українського прикордоння

Напрямок співпраці	Економічний механізм реалізації	Очікуваний ефект, що забезпечить зростання доданої вартості
Виробнича кооперація	Створення спільних підприємств з глибокої переробки сировини (олії, ягід, зернових).	Зростання частки експорту товарів з високою доданою вартістю, спільний вихід на ринки третіх країн.
Інвестиційна інтеграція	Прямі іноземні інвестиції польського капіталу в українську елеваторну та складську інфраструктуру.	Модернізація технічної бази України, диверсифікація ризиків для польських інвесторів.
Логістична синергія	Розбудова транскордонних агрологістичних хабів («сухих портів») на базі вузької та широкої колій.	Оптимізація трансакційних витрат, скорочення часу оборотності капіталу, подолання логістичних «вузьких місць».
Кластерний розвиток	Формування транскордонних агропродовольчих кластерів (наприклад, у плодоовочевому секторі).	Ефект масштабу для малих фермерських господарств, спільне використання дорогого обладнання.
Інституційна підтримка	Використання інструментів єврорегіонів («Буг», «Карпатський») та грантових програм ЄС (Interreg).	Фінансування проектів м'якої інфраструктури (сертифікація, маркетинг, бізнес-форуми).
Технологічний трансфер	Комерціалізація систем точного землеробства та цифрових сервісів моніторингу.	Підвищення врожайності та зниження собівартості продукції за рахунок ресурсозбереження.
Ринкова адаптація	Гармонізація фітосанітарних та ветеринарних процедур у межах прикордонної торгівлі.	Зниження бар'єрів входу на внутрішній ринок ЄС для локальних виробників прикордоння.

Джерело: складено авторами

Така модель дозволить трансформувати польсько-українське прикордоння із «зони конкуренції» за ринки збуту в «зону спільного виробництва», де кінцевий продукт є результатом інтегрованого транскордонного ланцюга вартості.

Висновки. Проведений компаративний аналіз розвитку сільського господарства у регіонах польсько-українського прикордоння дозволив виявити низку спільних та відмінних тенденцій протягом періоду 2010–2023 років. Дослідження показало, що на розвиток даної сфери в українських прикордонних регіонах негативно вплинула повномасштабна війна, призвівши до різкого зменшення індексів виробництва продукції у 2022 році. Також українські прикордонні регіони надавали все більший пріоритет розвитку сфери рослинництва, зокрема збільшили у структурі посівних площ частку технічних культур, що дозволяє отримати порівняно більший і швидший економічний ефект, ніж у сфері тваринництва. Польські прикордонні регіони також демонструють високу орієнтацію на сферу рослинництва, намагаючись збільшувати посівні площі сільськогосподарських культур, зокрема частку кормових культур, адже стимулюють розвиток сфери тваринництва.

Стратегічний вектор розвитку польсько-українського прикордоння має переорієнтуватися від конкуренції (яка призводить до спільних економічних втрат) до транскордонної співпраці (яка має базуватися на принципі комплементарності або доповнюваності). Запропонована модель трансформації передбачає перехід від експорту сировини до формування цілісних транскордонних ланцюгів створення доданої вартості. Ключова роль у цьому процесі відводиться виробничій кооперації у її вертикальних, горизонтальних та давальницьких формах, що дозволить поєднати масштабний сировинний потенціал українських регіонів із технологічними, інвестиційними та маркетинговими можливостями польських воєводств.

Реалізація окреслених у дослідженні напрямів реалізації спільних проектів (від розбудови агрологістичних хабів до інституційної гармонізації та технологічного трансферу) дозволить трансформувати польсько-українське прикордоння із «зони конфлікту інтересів» у спільного виробництва, що забезпечить інтеграцію регіональних агровиробників у єдиний європейський продовольчий простір на правах високотехнологічних і конкурентоспроможних суб'єктів.

Перспективи подальших досліджень пов'язуються із детальнішим обґрунтуванням кожного з виділених напрямів реалізації спільних проектів в єдину транскордонну стратегію розвитку сільського господарства з подальшою імплементацією її положень в інституціональне середовище обох країн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павлік І.С. (2017). Транскордонне співробітництво України і Польщі в аграрній сфері: проблеми і перспективи. *Економічний аналіз*. Том. 27. № 3. С. 62-69.
2. Цимбаліста Н. А. (2014). Українсько-польське транскордонне співробітництво в аграрній сфері у контексті європейської інтеграції: сучасний стан та перспективи розвитку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Вип. 2. С. 240-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2014_2_28
3. Sadłowski, A., & Zajac, A. (2024). Export of Ukrainian agricultural products through Poland – route restrictions. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 10(4), 29–46. <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.02>
4. Malkowski A., Brelik A., Malkowska A. (2024). Cross-Border Dynamics and Local Growth: The Polish-Ukrainian Border Region as a Case Study. *European Research Studies Journal*, Volume XXVII, Issue 4, 584-599, DOI: 10.35808/ersj/3536
5. Chomczuk T. (2002). Analiza komparatywna rolnictwa Ukrainy i Polski na tle państw Unii Europejskiej (Comparative analysis of agriculture in Ukraine and Poland against the background of European Union countries). *Rocznik Akademii Rolniczej w Poznaniu*, 343, 53-70.

6. Шубалий О.М., Лучечко Ю.М. (2024). Оцінка ролі підприємств Західного регіону в розвитку агропереробки в Україні в умовах негативних екстерналій. *Економічні науки : збірник наукових праць ЛНТУ. Серія «Регіональна економіка»*. Випуск 21(83). 2024. С. 264-272. [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21\(83\)-29](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21(83)-29)
7. Лучечко Ю., Гордійчук А. (2023). Регіональні тенденції і пріоритети розвитку аграрного бізнесу в Україні у період війни. *Економічний форум*, 1(3), 22-28. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-3>
8. Miszczuk A., Shubalyi O. (red.) (2025). Polish-Ukrainian borderland as an area of transformation. Lublin: Maria Curie-Skłodowska University Press. 459 p.
9. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2025).
10. Statistics Poland. Official website. <https://stat.gov.pl/>
11. The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions. Brussels, 11.12.2019 COM(2019) 640 final. <https://g8fip1kplyr33r3krz5b97d1-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2019/12/The-European-Green-Deal-Communication.pdf>

REFERENCES

1. Павлік І.Є. (2017). Транскордонне співробітництво України і Польщі в аграрній сфері: проблеми і перспективи. *Економічний аналіз*. Том. 27. № 3. С. 62-69.
2. Цимбаліста Н. А. (2014). Українсько-польське транскордонне співробітництво в аграрній сфері у контексті європейської інтеграції: сучасний стан та перспективи розвитку. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. Вип. 2. С. 240-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2014_2_28
3. Sadłowski, A., & Zajac, A. (2024). Export of Ukrainian agricultural products through Poland – route restrictions. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 10(4), 29–46. <https://doi.org/10.51599/are.2024.10.04.02>
4. Malkowski A., Brelik A., Malkowska A. (2024). Cross-Border Dynamics and Local Growth: The Polish-Ukrainian Border Region as a Case Study. *European Research Studies Journal*, Volume XXVII, Issue 4, 584-599, DOI: 10.35808/ersj/3536
5. Chomczuk T. (2002). Analiza komparatywna rolnictwa Ukrainy i Polski na tle państw Unii Europejskiej (Comparative analysis of agriculture in Ukraine and Poland against the background of European Union countries). *Rocznik Akademii Rolniczej w Poznaniu*, 343, 53-70.
6. Shubalyi O.M., Luchechko Y.M. (2024). Assessment of the role of enterprises in the Western region in the development of agricultural processing in Ukraine in conditions of negative externalities. *Economic Sciences: Collection of Scientific Papers of LNTU. Series ‘Regional Economy’*. 21(83), 264-272. [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21\(83\)-29](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2024-21(83)-29)
7. Luchechko, Yu., & Gordiichuk, A. (2023). Regional trends and priorities of agricultural business development in Ukraine during the war. *Economic Forum*, 13(3), 22-28. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2023-3-3>
8. Miszczuk A., Shubalyi O. (red.) (2025). Polish-Ukrainian borderland as an area of transformation. Lublin: Maria Curie-Skłodowska University Press. 459 p.
9. Official website of State Statistics Service of Ukraine. (2023). Retrieved from <https://ukrstat.gov.ua/>.
10. Statistics Poland. Official website. <https://stat.gov.pl/>
11. The European Green Deal. Communication from the Commission to the European Parliament, the European Council, the Council, the European economic and social committee and the committee of the regions. Brussels, 11.12.2019 COM(2019) 640 final. <https://g8fip1kplyr33r3krz5b97d1-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2019/12/The-European-Green-Deal-Communication.pdf>